

8.
sınıf

VIP

T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük

Kazanım Sorularından Yeni Nesil Sorulara Geçiş

Pratik Anlaşılır Öğretici

**KONU
ANLATIMLI**

Akıllı Tahta
Uyumlu

8. SINIF

T.C İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

EDİTÖR

Turgut MEŞE

YAZAR

Komisyon

Bütün hakları Editör Yayınevine aittir.

Yayıncının izni olmaksızın kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekânîk yollarla ya da fotokopi yoluyla basımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

Çıkmış soruların telif bedeli ödenmiştir.

ISBN

978-605-280-404-9

SERTİFİKA NO

40613

KAPAK TASARIMI

Editör Yayınevi Dizgi Ekibi

SAYFA TASARIMI

Editör Yayınevi Tasarım Ekibi

BASKI VE CİLT

Tarcan Matbaacılık

ANKARA

İLETİŞİM

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi

1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No:2/20

Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 384 20 33 - 0 505 925 57 81

Fax: 0312 342 23 58

www.editoryayinevi.com

Kitap hakkında görüş ve önerileriniz için

WhatsApp hattımız: 0 542 262 03 37

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE: BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

AVRUPA'DA YAŞANAN DEĞİŞİM VE XX. YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ	5
MUSTAFA KEMAL'İN ÇOCUKLUK DÖNEMİ VE ÖĞRENİM HAYATI.....	8
MUSTAFA KEMAL'İN FİKİR HAYATINI ETKİLEYEN OLAYLAR VE KİŞİLER.....	11
MUSTAFA KEMAL'İN ASKERLİK HAYATI.....	12
TEST - 1.....	15
TEST - 2.....	20

2. ÜNİTE:

MİLLİ UYANIŞ: BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI VE OSMANLI DEVLETİ.....	26
BAĞIMSIZLIK DÜŞÜNCESİ VE CEMİYETLER.....	38
ADIM ADIM BAĞIMSIZLIK.....	42
UYGULANMAYAN BİR ANTLAŞMA: (SEVR) (10 AĞUSTOS 1920).....	55
TEST - 1.....	57
TEST - 2.....	62

3. ÜNİTE:

MİLLİ BİR DESTAN: YA İSTİKLÂL YA ÖLÜM!

DOĞU VE GÜNEY DÜŞMANA DİRENİYOR....	70
BATI CEPHESİNDE TÜRK HALKININ MÜCADELESİ VE DÜZENLİ ORDUNUN BAŞARILARI.....	73
KÜTAHYA-ESKİŞEHİR SAVAŞLARI VE EĞİTİM ORDUSU.....	80
SAKARYA'DA DİRİLEN ULUS.....	81
BÜYÜK TAARRUZ VE BAŞKOMUTANLIK MEYDAN SAVAŞI.....	84
BAĞIMSIZLIĞIN TEMİNATI: LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI.....	86
MİLLİ MÜCADELE'NİN SANATA VE EDEBİYATA YANSIMALARI.....	87
TEST - 1.....	88
TEST - 2.....	93

4. ÜNİTE:

ATATÜRKÇÜLÜK VE ÇAĞDAŞLAŞAN TÜRKİYE

ÇAĞDAŞLAŞAN TÜRKİYE'NİN TEMELİ: ATATÜRK İLKELERİ.....	100
SİYASİ ALANDA MEYDANA GELEN GELİŞMELER.....	103
HUKUKALANINDAMEYDANA GELEN GELİŞMELER.....	107

EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANLARINDA YAPILAN İNKILAPLAR VE BU ALANLARDAKİ GELİŞMELER.....	108
TOPLUMSAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR VE BU ALANDAKİ GELİŞMELER	113
EKONOMİ ALANINDA MEYDANA GELEN GELİŞMELER.....	116
HEDEFİMİZ ÇAĞDAŞ UYGARLIK.....	120
SAĞLIK ALANINDA YAŞANAN GELİŞMELER.....	120
ATATÜRK İLKE VE İNKILAPLARINI OLUŞTURAN ESASLAR.....	124
TEST - 1.....	125
TEST - 2.....	130

5. ÜNİTE: DEMOKRATİKLEŞME ÇABALARI

ÇOK PARTİLİ YAŞAMA GEÇİŞ DENEMELERİ.....	136
MUSTAFA KEMAL'E SUİKAST GİRİŞİMİ ...	139
TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NE YÖNELİK TEHDİTLER	140
TEST - 1.....	142
TEST - 2.....	145

6. ÜNİTE: ATATÜRK DÖNEMİ TÜRK DIŞ POLİTİKASI

ATATÜRK DÖNEMİ TÜRK DIŞ POLİTİKASININ TEMEL İLKELERİ VE AMAÇLARI.....	150
ATATÜRK DÖNEMİNDE TÜRK DIŞ POLİTİKASINDA YAŞANAN GELİŞMELER..	152
HATAY'IN TÜRKİYE'YE KATILMASI	157
TEST - 1.....	159
TEST - 2.....	163

7. ÜNİTE: ATATÜRK'ÜN ÖLÜMÜ VE SONRASI

ATATÜRK SON YOLCULUĞUNDA	168
EN BÜYÜK ESER	170
İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI	172
İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NIN TÜRKİYE'YE ETKİLERİ	174
TÜRKİYE'DE ÇOK PARTİLİ HAYATA GEÇİŞ.....	176
TEST - 1.....	178
TEST - 2.....	183

[AVRUPA'DA YAŞANAN DEĞİŞİM VE XX. YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ]

AVRUPA'DA YAŞANAN DEĞİŞİM

- * 375 yılında gerçekleşen Kavimler Göçü'nün ardından başlayıp Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul fethine kadar yaşanan döneme **Orta Çağ** denilmiştir.
- * İslam dünyası bu dönemde altın çağını yaşarken, Avrupa ise tam tersine Katolik Kilisesinin baskısı altında insan hakları, özgür düşünce ve bilim alanında oldukça geri kalmıştı.
- * Kilisenin her alanda hâkim olduğu Avrupa'da, dogmatik düşünce sistemi neredeyse bin yıl Avrupa'ya hâkim oldu.

NOT

- Doğru olup olmadığı tartışma konusu bile edilmeden kabul edilen bilgilere ve fikirlere dogmatik düşünce denir. Orta Çağ Avrupası'nda kilise söylemleri sorgulanmadan kabul edilmiştir. Örneğin, kilisenin dünyanın düz olduğunu söylemesi vb. görüşleri dogmatizm düşüncesidir.

- * Ancak XV. yüzyılda Avrupa'da Katolik Kilisesi'ne karşı eleştiriler artmaya başladı. Bu yüzyılda yapılan Coğrafi Keşifler sonucu Avrupa ekonomik açıdan zenginleşti. Ekonomik kalkınma beraberinde bilim, sanat ve edebiyat alanında da önemli gelişmeler sağladı.
- * Yeniden doğuş anlamına gelen Rönesans hareketleriyle akıl ve bilim ön plana çıktı ve dogmatik düşünceler sorgulanmaya başlandı.
- * Rönesans'ın ardından başlayan Reform hareketleriyle Katolik Kilisesinin baskısından kurtulan Avrupa'da, akıl ve bilimin rehberliğinde Aydınlanma Çağı denilen bilimsel gelişmeler hız kazandı.
- * Bilimsel gelişmeler zamanla bilgiyi teknolojiye dönüştürerek buharlı makinenin keşfini sağladı.
- * Bu keşif Avrupa'da Sanayi İnkılabı'nı doğurdu ve makineler sayesinde üretim hızla arttı. Artan üretimle birlikte ham madde ve pazar ihtiyacı da doğdu.
- * 1789 yılında yaşanan Fransız İhtilali farklı milletlerin milliyetçilik düşüncesi doğrultusunda bağımsızlıklarını kazanmak için mücadeleye girişmesine neden oldu.
- * Avrupalı devletler ihtiyaç duydukları ham maddeyi henüz sanayileşmemiş ülkelere karşılayıp ürettikleri ürünleri de aynı ülkelere pazarladılar. Böylece sömürgecilik doğdu ve kısa sürede gelişti.
- * İngiltere sömürgecilikte başı çeken devlet oldu. Devletler arasındaki ham madde pazarı arayışı rekabete dönüşünce bu durum I. Dünya Savaşı'na giden süreci başlattı.

OSMANLI DEVLETİNDE YENİDEN YAPILANMA

- * XX. yüzyıl başlarında Osmanlı Devleti Batı'daki gelişmeleri takip etmediği için birçok alanda geri kalmış, bu durum devlette çeşitli siyasi, sosyal ve ekonomik sorunların yaşanmasına neden olmuştur.
- * İçte ve dışta çeşitli ekonomik ve siyasi sorunlarla uğraşan Osmanlı Devleti bu dönemde Balkanlar'da büyük çapta toprak kaybına uğramış ve devlet yıkılma sürecine girmişti.
- * 1789 yılında ortaya çıkan Fransız İhtilali Fransa'da başlamasına rağmen ihtilalin etkisi kısa sürede tüm dünyaya yayılmıştır.
- * Fransız İhtilali sonucunda özgürlük, adalet ve milliyetçilik gibi kavramlar ortaya çıkmıştır. Fransız İhtilali'nin ortaya çıkardığı milliyetçilik düşüncesinin etkisi ile Osmanlı Devleti'nde yaşayan azınlıklar ayaklanmıştır. Sırlar, Yunanlar, Karadağlılar ve Bulgarlar bağımsızlık kazanarak Osmanlı Devleti'nden ayrıldılar.
- * XVIII. yüzyılda İngiltere'de ortaya çıkan Sanayi İnkılabı ile Avrupa'da fabrikalaşma yaşanmış, üretim artmış ve üretilen bu mallar hızlı ve ucuz bir şekilde piyasaya sürülmüştür.

- * Avrupalı devletlerin, ürettikleri mallar için pazar arayışına girmesi sömürgecilik yarışının hız kazanmasına neden olmuştur.

- * Osmanlı Devleti'nin ham madde ve pazar açısından önemli bir konumda olması sömürgeci devletlerin Osmanlı ülkesine yönelmelerine neden olmuştur.
- * Küçük atölyelerde ve el tezgâhlarında üretim yapan Osmanlı esnaf ve zanaatkarları, Avrupalı üreticilerle rekabet edemediler. Bu durum zamanla el tezgâhlarının ve küçük atölyelerin kapanmasına Osmanlı ekonomisinin büyük zarara uğramasına neden oldu.
- * Bu zorluğu aşmak için Kırım Savaşı (1853-1856) sırasında 1854'te İngiltere'den ilk kez dış borç alındı. Zamanla diğer Avrupa devletlerinden de borçlanmaya gidildi.
- * Ancak Osmanlı borçlarını ödeyemez hâle gelince alacaklı devletler Osmanlı'nın ekonomik kaynaklarına el koyacak olan Düyun-u Umumiye (Genel Borçlar) İdaresi'ni kurdular.
- * Osmanlı Devleti dağılmayı, azınlık isyanlarını ve Avrupalı devletlerin iç işlerimize karışmasını engellemek için Tanzimat Fermanı, İslahat Fermanı ve meşrutiyet gibi yenilik hareketleri gerçekleştirdi. Padişah Abdülmecit Dönemi'nde 1839'da Tanzimat Fermanı (Gülhane Hattı Hümayunu) ilan edildi.
- * Tanzimat Fermanı ile birtakım siyasi ve sosyal düzenlemeler yapıldı. O düzenlemelerden bazıları şunlardır:
 - » Kanun önünde herkes eşit hâle getirildi.
 - » Osmanlı vatandaşlarının can ve mal güvenliği teminat altına alındı. Vergiler herkesin gelirine göre düzenlendi.
 - » Osmanlı vatandaşlarına devlet güvencesi sağlandı. Askerlik vatan görevi hâline getirildi. (Gayrimüslimler de askere alındı).
 - » Herkes, mal ve mülk sahibi olma hakkını elde etti.

NOT

Tanzimat Fermanı'nın Önemi

- Osmanlı Devleti'nde ilk kez bir padişah kendi eliyle kendi yetkilerini kısıtlamıştır.
- Müslümanlar ile gayrimüslimler eşit konuma gelmiştir. Bu fermanla kanun üstünlüğü ve eşitlik anlayışının benimsenmesi sonucunda, Osmanlı Devleti'nde ilk kez hukuk devleti olma yolunda adım atılmıştır.

- * Tanzimat Fermanı'yla azınlıklara verilen hakları yeterli görmeyen Batılı devletlerin Osmanlı Devleti'nden, azınlıklara yeni hakların verilmesini istemesi üzerine bu kez 1856 yılında Sultan Abdülmecid Dönemi'nde **Islahat Fermanı** ilan edilmiştir.
- * Tanzimat Dönemi'nde ve sonrasında yapılan yenilikleri yeterli görmeyen bazı Osmanlı aydınları Genç Osmanlılar (Jön Türkler) adıyla örgütlendi.
- * Jön Türklerin (Genç Osmanlılar) etkisiyle Padişah II. Abdülhamit tarafından 1876 yılında meşrutiyet ilan edilmiştir.
- * Meşrutiyet'in ilanı ile halk ilk defa kısıtlı da olsa yönetime katılmıştır.
- * Osmanlı Devleti'nin ilk anayasası olan **Kanunî-esasi** Meşrutiyet Dönemi'nde hazırlanmıştır.
- * Mebusan Meclisi adıyla bir meclis açılmıştır.
- * Ülke yönetimine dahil edilen azınlıklar bu hakka rağmen isyan etmiştir. 93 Harbi nedeniyle II. Abdülhamit meclisi kapatmıştır.
- * Ardından tam 30 yıl sürecek İstibdat (Baskıcı) Dönemi başladı.
- * Bu dönemde her ne kadar Jön Türkler güçlerini kaybetse de onların fikirlerinden etkilenen bazı aydınlar İttihat ve Terakki adıyla bir cemiyet kurmuşlardır. (1889)

- * Zamanla güçlenen bu cemiyet II. Abdülhamit'e baskıyı arttırdılar. Baskılarına daha fazla direnemeyen II. Abdülhamit 30 yıl aradan sonra Mebusan Meclisini yeniden açtı. (1908) Böylece II. Meşrutiyet Dönemi başladı. Anayasa'da önemli değişiklikler yapıldı, padişahın yetkileri sınırlandırıldı ve meclisin yetkileri arttırıldı. Ayrıca ilk kez siyasi partilerin kurulması sağlandı.

OSMANLI DEVLETİ'NİN SON DÖNEMLERİNDE SİYASİ VE SOSYAL HAYATI ETKİLEYEN BAŞLICA FİKİR AKIMLARI

- * XX. yüzyıldan itibaren Osmanlı Devleti'ni dağılmaktan kurtarmak amacıyla gerek aydınlar gerekse yönetim tarafından bazı fikir akımları ortaya atıldı. Özellikle yabancı devletler Osmanlı ülkesindeki azınlıkların devlet otoritesine karşı isyan etmelerine ve iç barışın bozulmasına neden oldular. Bu duruma son vermek isteyen Osmanlı aydınları tarafından önce Osmanlılık daha sonra İslamcılık, Türkçülük ve Batıcılık gibi fikir akımları ortaya atıldı.

Osmanlılık

- * Osmanlı ülkesinde yaşayan herkesi din, dil ve ırk ayrımı yapmadan bir arada tutup, Osmanlı toplumunu oluşturup, toplumsal eşitliği sağlamayı amaçlamıştır.
- * Genç Osmanlılar ya da Jön Türkler olarak da bilinen Namık Kemal, Ziya Paşa ve Mithat Paşa Osmanlılık fikir akımının temsilcileridir.
- * Fransız İhtilali'nden sonra yayılan milliyetçilik akımının etkisiyle ayaklanan Balkan milletlerinin isyan edip Osmanlı Devleti'nden ayrılmasıyla Osmanlılık fikri geçerliliğini yitirmiştir.

İslamcılık (Ümmetçilik)

- * Fransız İhtilali'nin etkisini azaltmayı, İslam toplumlarının Osmanlı Devleti'nden ayrılmalarını önlemeyi ve Müslümanları tek çatı altında toplamayı amaçlamıştır.
- * Bu fikir akımını savunanlara göre İslamiyet, devlet ve toplum düzenlerinin en gelişmiş ve en yararlısıdır.
- * Süleyman Nazif, Mehmet Akif Ersoy, İskipli Atıf Hoca, Ahmet Hamdi Akseki ve İzmirli İsmail Hakkı İslamcılık (ümmetçilik) fikir akımının temsilcilerindedir.
- * Birinci Dünya Savaşı sırasında halifenin cihat çağrısına rağmen Müslüman Arapların İngilizlerle iş birliği yapması ile İslamcılık fikir akımı önemini kaybetmiştir.

Türkçülük

- * Bütün dünyadaki Türkleri tek çatı altında toplamayı amaçlamıştır. Ziya Gökalp, Mehmet Emin Yurdakul, Yusuf Akçura, İsmail Gaspıralı, Ömer Seyfettin ve Mehmet Emin Resulzade Türkçülük akımının temsilcilerindedir.
- * Türkçülük fikir akımı, yeni Türk devletinin ve Mustafa Kemal'in ortaya koyduğu milliyetçilik akımının oluşmasında etkili olmuştur.

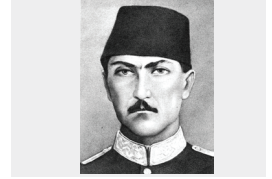
Batıcılık

- * Batı'nın bilim ve tekniğini, yönetim biçimini ve düşünce yapısını alarak Osmanlı Devleti'nin geri kalmışlıktan kurtarılması ve yıkılmasının önlenmesi amaçlanmıştır. Tevfik Fikret, Abdullah Cevdet ve Celal Nuri Batıcılık fikir akımının temsilcilerindedir.

[MUSTAFA KEMAL'İN ÇOCUKLUK DÖNEMİ VE ÖĞRENİM HAYATI]

SELANİK VE MUSTAFA KEMAL

- * Mustafa Kemal, 1881'de Selanik'te dünyaya geldi. Annesinin adı Zübeyde Hanım, babasının adı Ali Rıza Efendi'dir. Hem anne hem de baba tarafından soyu, Balkanların Türkleştirilmesi amacıyla Anadolu'dan iskân edilen "Türkmenlerden" gelmektedir.
- * Ali Rıza Efendi, Konya - Aydın bölgesinden Rumeli'ye iskân eden Kocacık Türklerinden Ahmet Efendi'nin oğludur. Ali Rıza Efendi; sırasıyla Evkaf Kâtipliği, 1876 - 1877 yıllarında Asakir-i Milliye Taburu'nda üsteğmen rütbesiyle subaylık ve Rüşumat İdaresi'nde gümrük memurluğu görevlerinde bulunmuştur. .
- * Zübeyde Hanım, aslen Konya - Karaman bölgesinden Rumeli'ye iskân ettirilmiş Konyar yörüklerinden Hacı Sofu ailesinden Feyzullah Ağa'nın kızıdır. Orta Makedonya'nın Vodina Sancağı'na bağlı Sarıgöl nahiyesine yerleştirilen aile, daha sonra Selanik yakınlarındaki Langaza Kasabası'na göç etmiştir. 1871'de evlenen Ali Rıza Efendi ile Zübeyde Hanım'ın Fatma, Ömer, Ahmet, Mustafa, Makbule ve Naciye adında altı çocukları olmuştur. Mustafa ve Makbule dışındaki çocukları küçük yaşlarda ölürken Makbule (Boysan-Atadan) 1956'ya kadar yaşamıştır.

- * Mustafa Kemal'in doğup büyüdüğü Selânik; gerek yurt içi gerekse yurt dışı ticaret hacminin geniş olduğu ve bu nedenle yoğun göç de alan bir Makedonya şehriydi. Bölgede XX. yüzyılın başlarına kadar en fazla nüfus Türklere aitti.
- * Selânik'te Türklenden başka Rumlar, Bulgarlar, Sırpalar, Boşnaklar, Arnavutlar, Yahudiler ve Ermeniler de yaşamlarını sürdürmekteydi.
- * Bu çok uluslu yapı Selânik'i farklı dil, din, gelenek ve göreneğin bir arada bulunduğu kültür zenginliğinin yaşadığı bir şehir hâline getirmiştir.
- * XIX. yüzyılın sonlarında Osmanlı Devleti'nin Rumeli'deki en gelişmiş şehri niteliğindeki Selânik, Tanzimat Dönemi'nden itibaren özgürlük ve milliyetçilik taraftarı aydınların yoğun olarak faaliyet gösterdiği bir şehirdi. Bu nedenle Osmanlı'nın batıya açılan penceresi konumundaydı. Bu sayede Mustafa Kemal yeni ve farklı fikirlere karşı açık olan bir ortamda yetişti.
- * Mustafa Kemal'in farklı kültürleri tanınmasında, kendini geliştirmesinde, yenilikçi ve açık görüşlü bir insan olmasında Selânik şehri büyük bir etkiye sahiptir.

ÖĞRENİM HAYATI

- * Mustafa Kemal'in öğrenim gördüğü yıllarda; geleneksel eğitim veren medreseler, Batı tarzında açılmış modern mektepler, askeri okullar, çeşitli meslek okulları ve azınlık okulları vardı. Bu okulların her biri kendi amaçları doğrultusunda eğitim veriyordu. Eğitim kurumlarının bu kadar çeşitli olması Osmanlı Devleti'nde eğitim birliğinin olmadığını göstergesidir. Mustafa Kemal öğrenim hayatını farklı şehirlerde devam ettirmiştir. Mustafa Kemal Atatürk sırasıyla şu okullarda okumuştur:

- » Mahalle Mektebi
- » Şemsi Efendi İlkokulu
- » Selânik Mülkiye Rüştiyesi
- » Selânik Askeri Rüştiyesi
- » Manastır Askeri İdadisi
- » İstanbul Harp Okulu
- » İstanbul Harp Akademisi

Mahalle Mektebi: Mustafa Kemal, okul hayatına annesi Zübeyde Hanım'ın isteği üzerine geleneksel eğitim veren Mahalle Mektebinde başladı. Bu okulda sadece birkaç gün eğitim gördü.

Şemsi Efendi İlkokulu: Mahalle Mektebinde modern eğitim uygulanmadığından Şemsi Efendi İlkokuluna başladı. Şemsi Efendi İlkokuluna devam ederken babasını kaybetti. Bunun üzerine kısa bir süre öğrenimine ara vermek zorunda kaldı. Kız kardeşi Makbule ile birlikte annesi tarafından dayısının Selânik yakınlarındaki çiftliğine götürüldü. Annesi Mustafa'nın iyi bir okulda eğitim almasını istediği için Mustafa'yı teyzesinin yanına, Selânik'e gönderdi.

Selânik Mülkiye Rüştiyesi: Mustafa Kemal, Selânik'te Mülkiye Rüştiyesine (sivil ortaokul) yazıldı. Bir süre sonra bu okuldan ayrıldı.

Selânik Askeri Rüştiyesi: Mustafa Kemal'in arzusu asker olmaktı. Annesinden habersiz Selânik Askeri Rüştiyesinin sınavına girdi ve kazandı. Mustafa bu okulda zekâsı ve üstün yetenekleriyle öğretmenlerinin sevgisini kazandı. Ona "Kemal" adını matematik öğretmeni olan ve aynı adı taşıyan Mustafa Bey verdi.

NOT

- * Osmanlı Devleti'nde rüştiye ortaokul, idadi ise lise anlamına gelmekteydi.

NOT

- Mustafa Kemal'in matematiğe olan ilgisi, daha sonradan liseler için "Geometri" kitabı yazmasında etkili olmuştur.

Manastır Askerî İdadisi: Mustafa Kemal, Selânik Askerî Rüştiyesini bitirince bugün Makedonya'da yer alan Manastır Askerî İdadisine yazıldı. Manastır kenti ve bu okul Mustafa Kemal'in ülke sorunları, vatan ve millet sevgisi, milliyetçilik, bağımsızlık ve özgürlük gibi düşüncelerinin gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Burada tarihe ve edebiyata özel ilgi duymuştur. Edebiyata ve hitabete ilgisinde arkadaşı Ömer Naci'nin, tarihe ilgisinde ise Tarih Öğretmeni Kolağası Mehmet Tevfik Bey'in etkisi olmuştur.

NOT

- Mustafa Kemal'in tarih, edebiyat, hitabet, Fransızca ve matematik gibi farklı alanlarla ilgilenmesi onun çok yönlülüğünü gösterir.

Harp Okulu: Mustafa Kemal, Manastır Askerî İdadisini de başarı ile bitirerek 13 Mart 1899 tarihinde, İstanbul'da Harp Okuluna girdi. Üç senelik başarılı bir harbiye öğreniminden sonra, bu okulu "Teğmen" rütbesiyle bitirdi. (10 Şubat 1902)

Harp Akademisi: Harp Okulundan sonra öğrenimine İstanbul Harp Akademisi kurmay sınıfında devam etti. Derslerinin yanı sıra, ülkenin sorunları ve içinde bulunduğu siyasi durum ile yakından ilgilendi. Mustafa Kemal, Harp Akademisini "Kurmay Yüzbaşı" olarak bitirerek orduda görev almaya hazır hâle geldi.

Mustafa Kemal'i Etkileyen Öğretmenler

Şemsi Efendi:

- » Mustafa Kemal'in ilk öğretmenidir.
- » Eğitim tarihimizde yeni pedagojik yöntem ve uygulamaları ilk deneyenlerdendir.
- » Öğrencileri, bir üst düzey okul olan rüştiye-deki öğrencilerden daha bilgili yetiştirmiştir.
- » Mustafa Kemal'in dinde bağnazlığa karşı görüşlerinde, yenilikçi fikirlerinde, disiplin duygularının gelişmesinde Şemsi Efendi'nin öğretim ve uygulamalarının şüphesiz payı vardır.

Yüzbaşı Mustafa Bey:

- » Mustafa Kemal'in, Selanik Askerî Rüştiyesindeki matematik öğretmeni olup ona "Kemal" adını vermiştir.
- » Öğrencisinin yeteneklerini sezip onu, daha iyiye ve daha güzele doğru gitmesi için sürekli teşvik etmiştir.

Yüzbaşı Naküyiddin Bey:

- » Mustafa Kemal'in Askerî Rüştiyede Fransızca öğretmeni ve ona "geleceğe ilişkin ilk fikirleri" vermiştir.

Mehmet Asım Efendi:

- » Manastır Askerî İdadisinde kitabet öğretmeni ve öğrencisinin askerliğe biraz ters düşen edebiyata fazla kapılmasını engellemiştir.

Topçu Kolağası Mehmet Tevfik Bey:

- » Mustafa Kemal'in Askerî İdadide tarih öğretmeni. Mustafa Kemal'de tarih sevgisi oluşturmuştur.
- » Mehmet Tevfik Bey'in anlatımlarıyla Mustafa Kemal, Fransız İhtilali'nin getirmiş olduğu "özgürlük" fikrinin önemini kavramıştır.

[MUSTAFA KEMAL'İN FİKİR HAYATINI ETKİLEYEN OLAYLAR VE KİŞİLER]

- * Çocukluğundan itibaren okumaya büyük ilgi gösteren Mustafa Kemal'in siyasal ve sosyal düşüncelerinin gelişmesinde, Türk kültürünü ve Türk tarihini anlatan kitapları okumasının katkısı olmuştur.
- * Fransız İhtilali ile ilgili okuduğu kitaplar Mustafa Kemal' in düşünce yapısını oluşturan en önemli eserlerdir.
- * Mustafa Kemal' in düşünceleri zaman içinde gelişerek zenginleşmiş, düşüncelerinde akılcılık ve bilimsellik ön plâna çıkmıştır.
- * Bir insanın yetişmesinde, fikir hayatının ve kişiliğinin oluşmasında içinde yaşadığı çevre çok önemli bir yere sahiptir.
- * Mustafa Kemal'in yirmi beş yıllık bir zaman diliminde edindiği deneyimler onun başarılı bir asker, devlet ve düşünce adamı kısaca dünya çapında vizyon sahibi, çok yönlü ve başarılı bir lider olmasını doğrudan etkilemiştir.

Mustafa Kemal'i Etkileyen Düşünürler ve Yazarlar

Mehmet Emin Yurdakul (1869 - 1944):

» Osmanlılık ve İslamcılık fikir akımlarına karşı Türkçülük akımını benimseyen şair milliyetçiliği, halkçılığı ve özgürlüğü savunan şiirler yazmıştır.

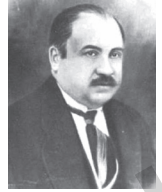
» Türk Ocağı'nın kurucuları arasında yer almış ve bu ocağın yayın organı olan "Türk Yurdu" dergisinin bir süre yöneticiliğini yapmıştır.

» Mehmet Emin Yurdakul; milliyetçilik, milli kültür, milli birlik ve beraberliği temel alan düşünceleriyle Mustafa Kemal'i etkilemiştir.

» Mustafa Kemal, Manastır Askeri İdadisinde öğrenciyken milli benliğini ilk defa Mehmet Emin Yurdakul' un "Ben bir Türk'üm, dinim, cinsim uludur" mısrasıyla başlayan şiirinde bulduğunu ifade etmiştir.

Ziya Gökalp (1876 - 1924):

» Yapıtları ve görüşleriyle Türkçülüğü ve Türk milliyetçiliğini önemli ölçüde etkileyen Türk toplum bilimci, yazar, şair ve siyaset insanıdır.

» Türk Töresi, Türkçülüğün Esasları, Türk Medeniyeti Tarihi gibi eserleri bulunmaktadır.

» Eserlerinde milliyetçilik ve Türkçülük üzerinde duran Ziya Gökalp, Mustafa Kemal'i dayanışma, bütünleştiricilik ve milliyetçilik fikirleriyle etkilemiştir.

» Mustafa Kemal; tarih, dil ve halkçılık gibi alanlarda yapmış olduğu inkılapları Ziya Gökalp'in fikirlerinden etkilenerek gerçekleştirmiştir.

Namık Kemal (1840 - 1888):

» Türk milliyetçiliğinin öncülerinden Genç Osmanlı Harekâtı mensubu, ünlü Türk yazarı ve şairidir.

» Şiirlerinde vatanseverliği, birlik ve beraberliği savunduğu için "Vatan Şairi" olarak da tanınır. Namık Kemal, Atatürk'ü vatanseverlik, özgürlük ve ulusal irade fikirleriyle etkilemiştir.

Tevfik Fikret (1867 - 1915):

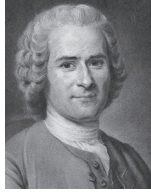
» Tevfik Fikret şiirlerinde genel olarak uygarlık ve özgürlük konularını işlemiştir.

» Atatürk Tefvik Fikret'le ilgili olarak "Ben Fikret'e yetişemedim, ondan istifade edemedim. Kendimi bedbaht sayarım. Fakat onun bütün eserlerini okudum, birçoğu da ezberimdedir. O hem büyük şair hem de büyük insandır." demiştir.

Jean Jocques Rousseau (1712 - 1778):

» Milli egemenlik düşüncesi ilk defa 18. yüzyılda Fransız düşünürü Jean Jocques Rousseau tarafından ortaya atılmıştır.

» Düşünceleri sayesinde baskıcı hükümdarlara karşı bireylerin hak ve hürriyetlerini teminat altına almak için mücadeleler başlatan Rousseau bu amaçla **Toplum Sözleşmesi** adlı eserini yazmıştır.

» Rousseau'ya göre yurttaşlar olmadan erdem, erdem olmadan özgürlük, özgürlük olmadan devlet olamaz. Ayrıca Rousseau, devletin temelinde dinin de olması gerektiğini savunmuştur.

» Devletin iktidara değil, halka ait olduğu ulus-devlet anlayışını benimsemiştir.

» Rousseau, Mustafa Kemal'i hukuk devleti, toplumsal dayanışma ve milliyetçilik konularında etkilemiştir.

Montesquieu (1689 - 1755):

» Montesquie, yöneticileri halk tarafından seçilen cumhuriyet idaresinin diğer rejimlere göre daha ideal olduğunu belirtmiştir.

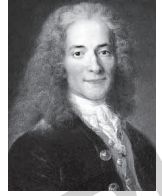

» Yasama, yürütme ve yargıyı birbirinden ayırmanın önemini vurgulamıştır.

» Mustafa Kemal, Milli Mücadele'den sonra yeni kurulacak olan devletin yönetim şeklinin cumhuriyet ve demokrasi ilkelerine göre kurulmasında Montesquie'nun da fikirlerinden etkilendiği görülmüştür.

Voltaire (1694 - 1778):

» Fransa'da yetişen ve kısa sürede ünü Avrupa'nın dışına yayılan bu düşünürün en önemli eserlerinden biri **Felsefe Sözlüğü** adlı eseridir. Voltaire, bu eserde özellikle Fransa'da mevcut olan yerleşik dinsel anlayışı ve siyasal rejimi eleştirmiştir.

» Avrupa'da meydana gelen Aydınlanma Çağı'na önemli katkılar sunmuştur.

» Mustafa Kemal Voltaire'nin eserlerini okumuş; genç Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni kurarken onun yapıtlarından da etkilenmiştir.

[MUSTAFA KEMAL'İN ASKERLİK HAYATI]

• İLK GÖREV

- Mustafa Kemal, askeri eğitimini tamamladıktan sonra **Kurmay Yüzbaşı** olarak 1905'te ilk görev yeri olan Şam 5. Ordu'ya atandı.
- Ekim 1906'da arkadaşları Lütfi Bey, Dr. Mahmut Bey, Lütfi Müfit Bey ve askeri tabip Mustafa Bey ile **Vatan ve Hürriyet Cemiyeti**'ni kurdu. Bu faaliyeti onun liderlik özelliğini ve yöneticiliğini göstermektedir.
- Mustafa Kemal 13 Ekim 1907'de Makedonya'daki 3. Ordu'ya **Kurmay** olarak atandı.
- 3. Ordu'ya bağlı olarak Selanik'te görev yapmaya başlayan Mustafa Kemal 22 Haziran 1908'de **Rumeli Doğu Bölgesi Demir Yolları Müfettişliği**'ne atandı.

- * Ardından İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne dahil oldu. Mustafa Kemal'in bu cemiyete üye olması onun ülke sorunlarıyla yakından ilgilendiğini gösterir.
- * Mustafa Kemal 13 Ocak 1909 tarihinde 3. Ordu'ya bağlı Selanik Redif Fırkası'nın Kurmay Başkanı oldu.
- * İstanbul'da 13 Nisan 1909 tarihinde başlamış olan meşrutî düzene son vermek amacıyla çıkarılmış 31 Mart Ayaklanması'nı bastırmak için Harekat Ordusu'na Kurmay Yüzbaşı olarak katılmıştır.

31 MART OLAYI

- * 31 Mart Olayı Osmanlı Devleti'nde rejimi değiştirmeye yönelik çıkarılan ilk isyandır.
- * II. Meşrutiyet'in ilanı ile açılan meclise karşı İstanbul'da bir ayaklanma çıktı. İsyanı bastırmak için Harekat Ordusu oluşturuldu.
- * Bu ordunun komutanlığına Mahmut Şevket Paşa, kurmay başkanlığına da Mustafa Kemal getirildi.
- * Harekat ordusu çıkan ayaklanmayı bastırarak düzeni sağladı. Mustafa Kemal'in 31 Mart İsyanı'nı bastırmada önemli rol oynaması meşrutiyet yani yenilik yanlısı olduğunu gösterir.

PICARDİE (PİKARDİ) MANEVRALARI

- * 12 - 18 Eylül 1910 tarihleri arasında Fransız ve İngiliz orduları ortaklaşa bir tatbikat düzenledi.
- * PİKARDİ adı verilen bu manevralara Osmanlı ordusunu temsilen Mustafa Kemal katıldı.
- * Mustafa Kemal bu tatbikat sırasında gözlem ve değerlendirmeleri ile dikkatleri üzerine çekti.

TRABLUSGARP SAVAŞI

- * Mustafa Kemal İtalya'nın Trablusgarp'a saldırması üzerine, gönüllü subay olarak gazeteci kılığında Mustafa "Şerif" lakabıyla Mısır üzerinden Trablusgarp'a gitti.

- * Mustafa Kemal, "Derne" ve "Tobruk"ta yerli halkı teşkilatlandırarak İtalyanlara karşı başarılı savunma savaşları yaptı.
- * Bu başarılarından dolayı Mustafa Kemal "Binbaşı" rütbesine terfi ettirildi. Bu sırada Balkan Savaşları başladı.
- * Dört Balkan Devleti (Yunanistan, Bulgaristan, Sırbistan, Karadağ) Osmanlı Devleti'ne saldırınca Mustafa Kemal Trablusgarp'tan ayrılmak zorunda kaldı. 1912 yılında İtalyanlarla Uşi Antlaşması yapıldı.
- * Uşi Antlaşması ile;
 - » Trablusgarp ve Bingazi İtalyanlara verildi.
 - » Osmanlı Devleti Kuzey Afrika'daki son toprak parçasını kaybetti.
 - » On İki Ada geçici olarak İtalyanlara bırakıldı.

BALKAN SAVAŞLARI

- * Trablusgarp Savaşında Osmanlı Devleti'nin güçsüzlüğünü gören Balkan Devletleri (Yunanistan, Sırbistan, Bulgaristan, Karadağ) Rusya'nın kışkırtmasıyla Osmanlı Devleti'ni Balkanlardan atmak için harekete geçtiler.
- * Yapılan savaşta ağır bir yenilgi alan Osmanlı, Londra Konferansı (30 Mayıs 1913) ile Midye-Enez hattının batısını (Edirne dahil) Balkan Devletlerine bıraktı.

- * Savaşın yarattığı kargaşadan faydalanan Arnavutluk bağımsızlığını ilan etti.
- * Arnavutluk Osmanlı Devleti'nden ayrılan son Balkan devleti oldu.
- * Ancak Bulgaristan'ın daha fazla toprak kazanması üzerine Sırbistan, Yunanistan ve Romanya Bulgaristan'a saldırınca 2. Balkan Savaşı çıktı.
- * Bu durumdan yararlanmak isteyen Osmanlı Devleti harekete geçerek, Edirne dahil bütün Doğu Trakya'yı geri almıştır.
- * Edirne Bolayır'da Hareket Şube Müdürlüğü görevini üstlenen Mustafa Kemal, bu savaşta ordu mensupları arasında siyasi parti çekişmesinin zararlı etkilerini görmüş ve savaşın kaybedilmesine tanıklık etmiştir.
- * Bu olumsuz gelişme Mustafa Kemal'de ordu ile siyasetin ayrılması konusundaki fikrinin yerleşmesinde etkili olmuştur.
- * Osmanlı Devleti ile Bulgaristan arasında imzalanan İstanbul Antlaşması (29 Eylül 1913) ile Edirne ve Kırklareli geri alındı.
- * Meriç Nehri iki devlet arasında sınır kabul edildi. Bulgaristan'da kalan Türklerin kültürel ve dini hakları güvence altına alındı.
- * Yunanistan ile Atina Antlaşması imzalandı. Bu antlaşma ile Girit Adası Yunanistan'a bırakıldı ve Yunanistan'da kalan Türklerin hakları koruma altına alındı.
- * Bu savaşlar sonucu Balkanlardaki altı yüz yıllık Türk hakimiyeti sona erdi.
- * Kaybedilen Balkan topraklarından Anadolu'ya büyük bir göç dalgası yaşandı.

● Bir Ataşemiliter

- * Mustafa Kemal'in Batı Kültürünü tanımasında etkili olan Sofya önemli bir Avrupa şehriydi.
- * Mustafa Kemal Balkan Savaşları'nın sona ermesinin ardından 27 Ekim 1913 tarihinde Bulgaristan'ın başkenti olan Sofya Ataşemiliterliğine getirildi.
- * Bu şehirde yabancı devletlerin Osmanlı Devleti hakkındaki görüşlerini birinci ağızdan öğrenen Mustafa Kemal, Bulgaristan sınırları içerisinde yaşayan azınlık Türklerin sorunlarıyla yakından ilgilendi.
- * Burada ayrıca demokrasi ve sanatla ilgili çalışmaları yakından takip etti.
- * Mustafa Kemal'in Sofya'da bulunmasının önemli faydalarından biri de farklı düşüncelerin Bulgar meclisinde özgürce tartışılmasıydı.
- * Bulgar Meclisi'nin toplantılarına katılarak demokratik sistemin işleyişini yerinde görüyordu.

● Mustafa Kemal'in Kişisel Özellikleri

- * Mustafa Kemal büyük başarılar kazanmasında Türk ve dünya siyasi tarihine geçmesinde kişilik özellikleri önemli bir etken olmuştur.
- * Mustafa Kemal tarihin yetiştirdiği büyük asker ve devlet adamlarından biridir.
- * Mustafa Kemal; idealistlik, teşkilatçılık, çok yönlülük, inkılapçılık, ileri görüşlülük ve liderlik özelliklerine sahiptir.
- * Mustafa Kemal barış ve insani değerleri önemseyen evrensel bir liderdir.

[TEST - 1]

1. 19. yüzyılda Balkanlar'da ırk, dil, din ve kültür bakımından birbirinden çok farklı milletler bir arada yaşıyorlardı. Bu durum milliyetçilik düşüncesinin Manastır'da hızla yayılmasında etkili olduğu gibi bölgeyi de imparatorluğun en hareketli ve yıkılma odağındaki yeri hâline getirmişti. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucu lider kadroları olacak Mustafa Kemal ve arkadaşları bu ortamda yetişiyorlardı.

Balkanlar'daki bu durumun Mustafa Kemal ve arkadaşlarına etkileri arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Milliyetçi bir anlayışa sahip olmaları
B) Siyasetten uzak durmaları
C) Osmanlı Devleti'nin yıkılmasının nedenlerini kavramaları
D) Farklı kültürleri tanımaları

2. Geleneksel eğitim veren Hafız Mehmet Efendi Mahalle Mektebi yerine daha modern olan Şemsi Efendi Okuluna devam eden Mustafa Kemal, okuma ve yazmayı burada öğrendi. Okul değiştirmesi onun kişisel gelişimine önemli bir katkı sağladı. Mustafa Kemal'in bu okullar ile ilgili değerlendirmesini yakın arkadaşı Ali Fuat Cebesoy şu şekilde aktarmıştır: "Yıllar sonra birer kurmay subay olarak Selanik'te bulunduğumuz zaman, her iki okulu da birlikte ziyaret etmiştik. Mahalle Mektebinin kapısında koca bir kilit vardı. Anlaşılan kapanmıştı. Mustafa Kemal: 'İsabet olmuş.' diyerek düşüncesini dile getirmiştir."

Mustafa Kemal'in Mahalle Mektebinin kapanmasını "İsabet olmuş" ifadesini kullanarak desteklemesi bu okulun aşağıdaki niteliklerinden hangisi ile açıklanabilir?

- A) Çağdaş bir niteliğe sahip olmaması
B) Yeterli öğrencinin bulunmaması
C) Askeri eğitimin verilmesi
D) Paralı eğitim veren bir okul olması

3. • Mustafa Kemal'in vatan, milliyet ve hürriyet hakkındaki fikirlerinin gelişmesinde Namık Kemal'in eserlerini okumasının etkisi vardır.
• Batılılaşma konusunda Tevfik Fikret'ten etkilenmiştir.
• Türk milliyetçiliği, milli kültür, milli birlik ve beraberlik ile ilgili düşüncelerinin şekillenmesinde Mehmet Emin Yurdakul'dan etkilenmiştir.
• Ziya Gökalp, Türk milliyetçiliği konusunda Mustafa Kemal'i etkileyerek yeni Türk devletinde Türk milliyetçiliğinin şekillenmesinde önemli rol oynamıştır.

Buna göre Mustafa Kemal ile ilgili;

- I. Türk yazarların etkisinde kaldığı,
II. çağdaş ve milli fikirler edindiği,
III. Batılı yazarlardan yararlandığı,
IV. yeni Türk devletini milli değerlere dayandırdığı

Yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve IV
B) II ve III
C) I, II ve III
D) I, II ve IV

4. Mustafa Kemal, İtalya'nın Trablusgarp'a saldırması üzerine, gönüllü subay olarak gazeteci kılığında "Şerif" lakabıyla Mısır üzerinden Trablusgarp'a gitti. Mustafa Kemal, Derne ve Tobruk'ta yerli halkı teşkilatlandırarak İtalyanlara karşı başarılı savunma savaşları yaptı. Bu başarılarından dolayı Mustafa Kemal binbaşı rütbesine terfi etti.

Buna göre Mustafa Kemal ile ilgili olarak aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

- A) İtalyanlara karşı savaşmıştır.
 B) Vatansever ve cesaretlidir.
 C) Liderlik özelliğine sahiptir.
 D) İstanbul Hükümeti tarafından görevlendirilmiştir.

5. Selanik, 19. yüzyıl sonlarında canlı bir ticaret ve işlek bir limana sahip Osmanlı toprağı olan Makedonya'nın en gelişmiş kentiydi. Burası, Osmanlı Devleti'nin Batıya açılan kapısı niteliğindediydi. Avrupa ile demir yolu bağlantısı vardı. Selanik'in deniz ve demir yolu bağlantısına sahip olması, ticaret merkezi oluşu, çeşitli dini ve etnik yapısı şehirde birden çok kültürün bir arada yaşadığı özgür bir ortamı oluşturmuştu. Bu özgür ortamda çeşitli fikir akımları kolayca yayılıyordu. Şehirde haberleşme için postane bulunduğu gibi çeşitli Avrupa devletlerinin gazeteleri de satılıyordu.

Verilen bilgide Selanik şehrinin;

- I. ekonomik, II. askeri, III. sosyal, IV. kültür özelliklerinden hangilerine değinilmiştir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I, III ve IV

6. Fransız İhtilali'nin sonuçlarından etkilenen devletlerden biri de Osmanlı Devleti'dir. İhtilal sonrası ortaya çıkan milliyetçilik akımı, Osmanlı içerisinde özellikle Balkanlar'da yaşayan farklı milletleri bağımsız olma duygusuna sürüklemiştir. Osmanlı Devleti'nin parçalanmasını önlemek amacıyla ülkenin aydınları çeşitli fikir akımları ortaya attılsa da başarılı olamamışlardır.

Fikir akımlarının başarısız olduğunun kanıtı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Osmanlı Devleti'nin çok uluslu bir yapıya sahip olması
 B) Osmanlı Devleti'nin dağılma sürecine girmesi
 C) Fransız İhtilali'nin Osmanlı Devleti'ni olumsuz etkilemesi
 D) Fikir akımları konusunda görüş ayrılıklarının ortaya çıkması

► Çıkmış Soru:

7. "Mustafa Kemal'in öğrenim gördüğü yıllarda Osmanlı Devleti sınırları içerisindeki okullarda eğitim birliğinden söz etmek mümkün değildi." diyen bir tarihçi, aşağıdakilerden hangisini bu düşüncesine kanıt olarak gösterir?
- A) Mustafa Kemal, Harp Okulunda iken Batı'daki gelişmeleri takip etmek için Avrupa'dan dergiler getirtti ve kendi çabasıyla Fransızcasını geliştirmeye çalıştı.
- B) Mustafa Kemal'in öğrencilik yıllarında Osmanlı Devleti'nde farklı kurumlarca yönetilen modern okullar, azınlık okulları, yabancı devlet okulları ve medreseler vardı.
- C) Asker olmak isteyen Mustafa Kemal, annesinden habersiz girdiği askeri okul sınavını kazandı ve Selanik Askeri Rüştiyesine başladı.
- D) Mustafa Kemal, Manastır Askeri İdadisinde öğrenci iken yerli ve yabancı fikir adamlarının eserlerini okudu.

8. Lise öğrenimi sırasında Mustafa Kemal'i en fazla etkileyen olay 1897 Türk-Yunan Savaşı oldu. Türk ordusunun savaş meydanında parlak bir zafer kazanmasına rağmen barış masasında zararlı çıkması Türk milletini üzmüştü. Bu savaş Mustafa Kemal'de coşkun bir yurt sevgisi uyandırdı. Bir arkadaşı ile gönüllü olarak savaşa katılmak için girişimde bulunduysa da bu arzunu gerçekleştirme imkânı bulamadı.

Bu savaşla ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Başarısız diplomatik sonuçlar alınmıştır.
- B) İstanbul'da bulunan Mustafa Kemal savaşa gitmek istemiştir.
- C) Mustafa Kemal'de vatan sevgisi uyandırmıştır.
- D) Türk ordusu başarılı olmuştur.

9. Akademideki arkadaşı Asım Gündüz'e göre Mustafa Kemal, Fransızcasını ilerletmek için Fransız bir bayan öğretmenden ders alıyor, Paris'teki Jön Türk gazeteleri ile Fransızca gazeteleri getirterek okuyordu. Düşüncelerini de arkadaşlarına açarak onları etkilemeye çalışıyordu.

Buna göre Mustafa Kemal ile ilgili;

- I. Fikirlerini paylaşmıştır.
- II. Genç Osmanlılardan etkilenmiştir.
- III. Sadece Fransızca eğitimi almıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I, II ve III

10. 1870'te siyasi birliğini tamamlayan İtalya, sömürge arayışı doğrultusunda 1911'de Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'daki son toprak parçası olan Trablusgarp'ı işgal girişiminde bulundu. Osmanlı Devleti, donanması yeterli güce sahip olmadığından denizden müdahale edemedi. Mısır'ın İngilizlerin elinde olması nedeniyle de asker gönderemedi. Bütün bunların sonucunda Mustafa Kemal başta olmak üzere bir grup genç Osmanlı subayı Osmanlı Genelkurmayından izin alarak halkı örgütleyip İtalyanlarla savaşmak için gizlice Trablusgarp'a gittiler. Trablusgarp'ta başlatılan direnişe karşı başarılı olamayan İtalya, Osmanlı Devleti'ni barışa zorlamak için On İki Ada'yı işgal ederek Çanakkale Boğazı'nı abluka altına aldı. Zor durumda kalan Osmanlı İtalya ile Uşi Antlaşması'nı yapmak zorunda kaldı (1912). Bu antlaşma ile Trablusgarp ve Bingazi İtalyanlara verilirken On İki Ada da geçici olarak İtalyanlara bırakıldı.

Verilen metinde aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Osmanlinin durumuna
B) İtalya'nın amacına
C) Osmanlinin kaybettiği toprakları geri alma amacına
D) Savaş sonrası gelişmelere

11. Aşağıda Osmanlı Devleti'nin son zamanlarında ortaya çıkan fikir akımlarının amaçları verilmiştir:

- Batıcılık fikrini benimseyenler, Osmanlı Devleti'nin geri kalmasının nedenlerini Batı kültürünün yeterince kavranamamasından kaynaklandığını ileri sürüyorlardı. Tek çözümün Batılı düşüncelerin kabul edilmesi olduğunu iddia ediyorlardı.
- Osmanlılık fikrini benimseyenler, Osmanlı toprakları üzerinde yaşayan dini, dili ve ırkı fark etmeksizin bütün ulusları "Osmanlılık" bilinci ile Osmanlı milleti olarak bir arada tutacaklarını düşünüyorlardı. Böylece azınlıkların bağımsızlık için isyan etmeleri önlenmiş olacaktı.
- İslamcılık fikrini benimseyenler, bütün Müslümanları bir arada tutma düşüncesini savunuyorlardı. Bu düşüncenin gerçekleşmesi hâlinde devlet güçlü olarak ayakta kalabilecekti.
- Türkçülük fikrini benimseyenler, Osmanlı topraklarında yaşayan Türklere milli bilincin aşılmasını amaçlamıştır.

Buna göre yukarıdaki fikir akımlarının ortak amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Osmanlı Devleti'ni dağılmaktan kurtarmak
B) Osmanlı halkını her alanda eşit hâle getirmek
C) İslamiyet'i tüm dünyaya yaymak
D) Osmanlı İmparatorluğu'nu milli bir devlete dönüştürmek

12. Mustafa Kemal Şam'da kaldığı süre içinde Suriye'de devlet otoritesinin zayıfladığını gördü. Osmanlı ordusu, Arap kabilelerinin isyanlarını zorlukla bastırırken sert tedbirler almak zorunda kalıyordu. Halk, devlet ile eşkiyalar arasında eziliyordu. Ekonominin kötüleştiği, güvenlik sorunlarının arttığı bu bölgede devlete bağlılığı zayıflayan halk, vergi kaçırarak devleti daha güçsüz bırakıyordu. Karşılaştığı bu manzara, Mustafa Kemal'i bir yandan üzerken bir taraftan da devletin geleceği konusunda fikir sahibi oluyordu. Mustafa Kemal böyle bir ortamda okul yıllarında edindiği düşünceleri eyleme geçirerek "Vatan ve Hürriyet" adında bir cemiyet kurdu.

Buna göre Mustafa Kemal'in "Vatan ve Hürriyet" adında bir cemiyet kurmasında aşağıdaki-lerden hangisinin etkisi olduğu söylenemez?

- A) Devletin geleceği için endişe duymasının
- B) İç isyanlardan rahatsızlık duymasının
- C) Okul yıllarında edindiği fikirleri uygulamak istemesinin
- D) Ulusçu fikirlerini yaymak istemesinin

13. Tabloda sömürgeci Avrupa Devletleri'nin I. Dünya Savaşı öncesindeki yüz ölçümü ve nüfusları ile birlikte verilmiştir.

	İngiltere	Fransa	Belçika	Hollanda	Almanya
Ülke Yüz Ölçümü (km ²)	94.000	212.600	11.800	13.200	210.000
Ülke Nüfusu	45.500.100	42.000.000	8.300.000	8.500.000	67.500.000
Kolonilerin Yüz Ölçümü (km ²)	13.100.000	4.300.000	940.000	790.000	1.100.000
Kolonilerin Nüfusu	470.000.000	65.000.000	13.000.000	66.000.000	13.000.000

Verilen tablodan hareketle;

- I. En fazla sömürge alanına sahip olan ülke Hollanda'dır.
- II. Nüfusu en fazla olan sömürgeci ülke Almanya'dır.
- III. Hollanda ve Fransa kolonilerinin nüfusu arasında 1.000.000 fark vardır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) Yalnız III

[TEST – 2]

► Çıkmış Soru:

1. • İngiltere ve Fransa 12-18 Eylül 1910'da bir tatbikat yapma kararı almıştır. Bu tatbikata Picardie (Pikardi) Manevraları adı verilmiştir. Bu manevralara Osmanlı ordusunu temsilen Mustafa Kemal katılmıştır. Tatbikat sırasında yaptığı gözlem ve değerlendirmelerle dikkatleri üzerine toplamıştır.
- Mustafa Kemal, Balkan Savaşlarının sona ermesinden sonra Sofya'ya atâşe olarak atanmıştır. Bu şehirde sık sık üst düzey toplantı, balo ve davetlere katılmıştır.

Bu bilgilere göre Mustafa Kemal'in aşağıdaki alanlardan hangileri ile ilgili çalışmalar yaptığı söylenebilir?

- A) Ekonomik - Sosyal
B) Askeri - Diplomatik
C) Hukuki - Diplomatik
D) Siyasi - Ekonomik

2. 1789 yılında ortaya çıkan Fransız İhtilali Fransa'da başlamasına rağmen ihtilalin etkisi kısa sürede tüm dünyaya yayıldı. Fransız İhtilali sonucunda özgürlük, adalet ve milliyetçilik gibi kavramlar ortaya çıktı. Milliyetçilik akımı çok uluslu devletlerin yıkılmasını kolaylaştırdı. Bu milliyetçi hareketler Osmanlı topraklarında yaşayan azınlıklar arasında da yayıldı. Bu gelişmeler Osmanlı Devleti'nde birçok ayaklanmanın çıkmasına neden oldu.

Buna göre aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

- A) Osmanlı Devleti Fransız İhtilali'nden olumsuz etkilenmiştir.
B) Fransız İhtilali evrensel ilkeler ortaya çıkarmıştır.
C) Milliyetçilik akımı ulus devletlerin ortaya çıkmasına zemin oluşturmuştur.
D) Osmanlı Devleti ayaklanmaları bastırmak için İstiklâl Mahkemelerini kurmuştur.

► Çıkmış Soru:

3. "Tanzimat Fermanı sadece iç dinamiklerden kaynaklanmış olamaz. Osmanlı Devleti'nin zayıflamasıyla birlikte, ülkedeki gayrimüslimler üzerindeki hâkimiyetini artırmak isteyen Batılı ülkelerin de tesiri son derece önemlidir." diyen bir tarihçi Tanzimat Fermanı'nın hangi özelliğine vurgu yapmaktadır?

- A) Can ve mal güvenliğini devlet güvencesine alması
B) Azınlıkları kanun önünde eşit kabul eden bir belge oluşu
C) Fermanın ilanında yabancı devletlerin etkisinin bulunması
D) Osmanlı'nın dağılmasının önüne geçmek için alınan bir tedbir olması

4. Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'daki son toprağı olan Trablusgarp sömürgeci bir politika izleyen İtalya'nın işgaline uğramıştır. Osmanlı Devleti, içinde bulunduğu durumdan dolayı bölgeye güçlü bir askeri birlik ve donanma gönderemeyince Mustafa Kemal ve bir grup gönüllü subay bölgeye gidip halkı örgütleyerek işgale karşı koymaya çalışmışlardır.

Verilen bilgide altı çizili ifade dikkate alındığında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Osmanlı Devleti topraklarını savunacak güçte değildir.
 B) Mustafa Kemal Trablusgarp'a zorla gönderilmiştir.
 C) İtalya eskiden kendisinin olan toprakları işgal etmiştir.
 D) Trablusgarp işgalden tamamen kurtarılmıştır.

5. Mustafa Kemal Manastır Askeri İdadisindeki eğitim hayatına devam ederken okuldaki Tarih Öğretmeni Mehmet Tefrik Bilge'den çok etkilenmiştir. 1897 yılında ikinci sınıftayken Osmanlı-Yunan Savaşı (Dömeke Savaşı) çıkmıştı. O günleri anlatırken: "Gençlik hayatımın en heyecanlı günlerini yaşadım. Yaşım küçük olmasına rağmen bu savaşa katılmayı çok istemiştim." demişti.

Yukarıdaki gelişmeler Mustafa Kemal'in fikir hayatında;

- I. Türk tarihine ilgi duymasının,
 II. milli egemenlik anlayışının,
 III. vatan için mücadele isteğinin

durumlarından hangilerinin ortaya çıkmasına katkıda bulunmuştur?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III D) II ve III

Çıkmış Soru:

6. Osmanlı Devleti'nin çöküş sürecinde devletin varlığını sürdürmek ve dağılmasını önlemek için bazı fikir akımları geliştirilmiştir. Bu fikir akımlarından biri de Osmanlıcılıktır. Osmanlıcılık akımı, Osmanlı Devleti sınırları içinde yaşayanları hangi din ve soydan olursa olsun kaynaştırarak bir "Osmanlı Milleti" oluşturmayı amaçlamıştır. Ancak Osmanlıcılığın gerçekçi bir çözüm olmadığı kısa sürede görülmüştür.

Buna göre aşağıdaki gelişmelerden hangisi Osmanlıcılık akımının geçerliliğini yitirmiş olduğunun bir göstergesidir?

- A) Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşında İttifak Devletleri yanında savaşa girmesi
 B) Müslüman olmayanlara bütün devlet memurluklarına atanabilme hakkının verilmesi
 C) Mebusan Meclisinde tüm Osmanlı unsurlarına temsil hakkının verilmiş olması
 D) Balkan milletlerinin isyan edip Osmanlı Devleti'nden ayrılması

7. Mustafa Kemal'in lise öğrenimini görmek için geldiği şehir Manastır'dır. Manastır Askeri İdadisi onun fikir hayatının oluşmasında önemli bir yere sahiptir. Burada tarih ve edebiyata merak duymuş, eserlerinde yoğun olarak Türklüğü öne çıkaran Mehmet Emin Yurdakul'u, vatan ve hürriyet şairi olarak bilinen Namık Kemal'i okumuştur.

Yukarıdaki metinden çıkarılabilecek doğru yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mustafa Kemal'in fikir hayatını etkileyen tek şehir Manastır'dır.
 B) Askeri İdadide yalnız tarih ve edebiyat dersleri görmüştür.
 C) Mustafa Kemal'in milliyetçilik duyguları bu şehirde gelişmiştir.
 D) Türklük temalı eserler veren ilk şair Mehmet Emin Yurdakul'dur.

8. Mustafa Kemal'in Trablusgarp'ta İtalyanlara karşı kazandığı başarılar onun Çanakkale'de ve Milli Mücadele'de kazanacağı zaferlerin habercisi gibidir. Onun 8 Mayıs 1912'de yakın arkadaşı Salih Bozok'a Trablusgarp'tan yazdığı mektubunda "Biz vatana borçlu olduğumuz fedakârlık derecelerini düşündükçe bugüne kadar yapılan hizmeti pek değersiz buluyoruz. Vicdanımızdan gelen bir ses bize gemilerimizin Tobruk, Derne, Bingazi ve Trablusgarp limanlarında tekrar demir atmış olduğunu görmedikçe vazifemizi bitirmiş sayılamayacağımızı hatırlatıyor. Vatan mutlaka selamet bulacak, millet mutlaka mesut olacaktır. Çünkü kendi selametini, kendi saadetini memleketin ve milletin selamet ve saadeti için feda edebilen vatan evlatları çoktur." ifadeleri yer almaktadır.

Buna göre;

- I. Türk toprakları düşman tarafından işgal edilmiştir.
 II. Mustafa Kemal ileri görüşlü bir askerdir.
 III. Trablusgarp düşman işgalinden kurtarılmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I, II ve III B) Yalnız III C) I ve II D) Yalnız I

9. Mustafa Kemal, yazarın "Kanunların Ruhu" eserini ayrıntılı olarak incelemiş ve yararlanmışır. Bu eserin cumhuriyetin bir "erdem rejimi" olduğunu anlatan bölümleri üzerinde özellikle durmuştur.

Mustafa Kemal'in etkilendiği bu düşünür aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Jean Jacques Rousseau B) Ziya Gökalp
 C) Voltaire D) Montesquieu

10. Şemsi Efendi İlkokulunu bitiren Mustafa Kemal Selanik Mülkiye Rüştiyesine başlamıştır. Fakat onun aklında asker olmak olduğu için askeri okul sınavlarına girmiş ve sınavı kazanmıştır. Annesi ilk başta askeri okul fikrine sıcak bakmasa da sonradan o da Mustafa Kemal'i desteklemiştir. Selanik Askeri Rüştiyesine başlayan Mustafa Kemal askerliğe ilk adımını bu şekilde atmıştır.

Verilen bilgilerden hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Mustafa Kemal hayallerinin peşinden koşan biridir.
 B) İlk gittiği rüştiye onu mutlu etmemiştir.
 C) Mustafa Kemal başarılı bir öğrencidir.
 D) Askerlik mesleğini seçmesini annesi istemiştir.

11. Mustafa Kemal Mülkiye Rüştiyesindeyken öğretmeninin ona haksız yere vurması üzerine bu okuldan ayrıldı. Mülkiye Rüştiyesinde yaşadığı kötü anı üzerine askerlik hayatının başlangıcı olan Askeri Rüştiyesine geçti. Bu okula başlama kararını Atatürk şöyle anlatıyor: "Bize komşu olarak Binbaşı Kadri Bey isminde bir zat oturuyordu. Oğlu Ahmet, Askeri Rüştiyeye devam ediyordu. Hayalimdeki mesleğin elbisesini giymeye hevesleniyordum. Bu amaca ulaşmak için takip edilmesi gereken yolun, Askeri Rüştiyeye girmek olduğunu anlıyordum. O sırada annem Selanik'e gelmişti. Askeri Rüştiyeye girmek istediğimi söyledim. Validem askerlikten ürkmüştü. Asker olmama şiddetle karşı çıkıyordu. Kabul imtihanı zamanı ona sezdirmeden kendi kendime Askeri Rüştiyeye girerek imtihan verdim."

Bu parçada geçen "bu okula başlama kararı" sözüyle Mustafa Kemal'in Askeri Rüştiyeye gitmesinde aşağıdakilerden hangisinin etkisinden bahsedilmemiştir?

- A) Mülkiye Rüştiyesindeki öğretmeninden
 B) Yakın arkadaşlarından
 C) Yakın çevresinden
 D) Askeri mesleği sevmesinden

► Çıkmış Soru:

12. Mustafa Kemal;

- 31 Mart Olayı'nda sadece isyanın bastırılmasında değil, ordunun kurulması ve harekâtın planlanmasında da rol oynamıştır.
- Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra İstanbul'a gelmiş ve ülkeyi kurtarmak için arkadaşlarıyla toplantılar düzenlemiştir.

Bu bilgilerden Mustafa Kemal'in kişilik özelliklerinden hangileri çıkarılabilir?

- A) Teşkilatçılık - Vatanseverlik
 B) İleri görüşlülük - Vatanseverlik
 C) Kararlılık - İnkılapçılık
 D) Birleştiricilik - İnkılapçılık

13. Tarihçiler, 5 ve 15. yüzyıl arasındaki Avrupa'yı Orta Çağ Karanlığı olarak tanımlamaktadır. 15. yüzyılda Avrupa'da yaşanan gelişmelerden biri Coğrafi Keşifler'dir. Coğrafi Keşifler sonucu okyanuslara açılan Avrupalı devletler hem Amerika kıtasını keşfettiler hem de doğunun zenginlik kaynağı olarak bilinen Hindistan'a denizden ulaştılar. Keşfedilen bu bölgelerdeki kaynakları kendi ülkelerine taşıyarak zenginleştirdiler. Avrupa'da ekonomik kalkınmayla birlikte bilim, sanat ve edebiyat da hızla gelişti. Bu gelişmelerin yaşandığı döneme "yeniden doğuş" anlamına gelen Rönesans adı verildi. Rönesans'la akıl ve bilim ön plana çıktı ve dogmatik düşünceler (sorgulanmadan kabul edilen düşünce) sorgulanmaya başlandı.

Parçaya göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Ekonomik faaliyetlerin yeni gelişmelere ortam oluşturduğuna
- B) Coğrafi Keşifler'in sadece Avrupa'yı etkilediğine
- C) Mutlak kabul edilen bilgilerin sorgulanmaya başlandığına
- D) Avrupa'da kültürel alanda gelişmelerin yaşandığına

► Çıkmış Soru:

14. Manastı Askeri İddadi yıllarında Mustafa Kemal'i en çok etkileyen olaylardan biri de 1897 Türk Yunan Savaşı olmuştur. Bu savaşta Türk ordusu savaş meydanında zafer kazanmasına rağmen barış masasında istediğini elde edememiştir.

Bu durum Mustafa Kemal'de, Osmanlı Devleti'nde aşağıdakilerden hangisinin iyi yönetilemediği fikrini oluşturmuştur?

- A) Milli kültür çalışmalarının
- B) Milli eğitimin
- C) Ekonominin
- D) Dış politikanın

15. Osmanlı Devlet yönetimi İkinci Meşrutiyet'i ilan ettikten sonra meşrutiyet karşıtları tarafından İstanbul'da bir ayaklanma çıkartıldı. 31 Mart Olayı adı verilen bu ayaklanmanın bastırılmasında Selanik'ten gelen Hareket Ordusu denilen bir ordu görev aldı. Hareket Ordusu'nun başında Mahmut Şevket Paşa, ordunun Kurmay Başkanlığı görevinde ise Mustafa Kemal bulunuyordu. İstanbul'da çıkan ayaklanma bastırılarak düzen tekrar sağlandı.

Verilen bilgiler dikkate alındığında aşağıdakilerden hangisi kesin olarak söylenebilir?

- A) İstanbul'da bir daha rejim karşıtı isyan çıkmamıştır.
- B) Mustafa Kemal meşrutiyet yanlılarının arasında yer almıştır.
- C) Mahmut Şevket Paşa Mustafa Kemal'in emrindeki askerlerden biridir.
- D) 31 Mart Olayı Osmanlı Devleti'nde çıkan ilk isyandır.

16. Ekonomik gelişimini diğer sanayileşen ülkelere göre geç tamamlayan İtalya, 1911 yılında Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'daki son toprağı olan Trablusgarp'a saldırmıştır. Bu gelişme karşısında dağılma sürecindeki Osmanlı Devleti, Trablusgarp'a ordu ve donanma gönderememiştir. İtalya'nın saldırısı karşısında çaresiz kalan Osmanlı Devleti'nde Mustafa Kemal ve bir grup Osmanlı subayı gönüllü olarak Trablusgarp'a gitmiştir. Burada yerli halkı teşkilatlandıran Mustafa Kemal ve arkadaşları İtalyanlara karşı Trablusgarp'ı müdafaa etmişlerdir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Vatanseverliğin güzel bir örneğı yaşanmıştır.
 B) Osmanlı Devleti topraklarını savunabilecek gücünü kaybetmiştir.
 C) İtalya sömürgecilik anlayışıyla hareket etmiştir.
 D) Trablusgarp Osmanlı toprağı olarak kalmıştır.

17. Osmanlı Devleti karadan ve denizden müdahale edemediğı Trablusgarp'a başta Mustafa Kemal olmak üzere bazı subayları gizli olarak gönderdi. Mustafa Kemal İtalyanlara karşı yerel halkı bir araya getirip Harp Akademisinde öğrendiğı bilgileri uygulayarak Derne ve Tobruk'ta önemli başarılar kazandı.

Buna göre Mustafa Kemal'in bu savaşta;

- I. teşkilatlandırıcı, II. örgütleyici, III. inkılapçı
 kişilik özelliklerinden hangilerinin ön plana çıktığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III D) II ve III

18. Mustafa Kemal farklı amaçlarla değişik şehir ve ülkelerde bulunmuştur. Bulgaristan'da olduğu bir dönemde buradaki köylüleri gözlemlemiş ve "İşte ben Türk köylüsünün de böyle olmasını istiyorum. Köylü memleketin efendisi olmadıkça, Türkiye'de gerçek bir ilerlemeden söz edilemez." ifadesini kullanmıştır.

Buna göre aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yapılabilir?

- A) Mustafa Kemal'in en fazla ziyaret ettiği yer Bulgaristan'dır.
 B) Bulgaristan çalışkan köylülerin yaşadığı yerdir.
 C) Mustafa Kemal'in düşünce sisteminin oluşmasında yaşadığı olaylar etkili olmuştur.
 D) Türk köylüsü her zaman Bulgaristan köylüsünü örnek almıştır.

İvedik Organize Sanayi 1518 Sok. Matbaacılar Sitesi
Mat-Sit İş Merkezi No:2/20 Yenimahalle / ANKARA
Telefon: 0 312 384 20 33 Belgegeçer: 0312 342 23 58
WhatsApp: 0 505 925 57 81
www.editoryayinevi.com | bilgi@editoryayinevi.com

ISBN 978-605-280-404-9

